

ADVIES 2201

Advies – Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende het verlenen van sectorale investeringssubsidies aan cultuur – en jeugdinfrastructuur met bovenlokaal belang

Datum: 2 februari 2022

Voorzitter: Franka Foré

Aanwezigen: Ajar Bentaha, Anita Nyame, Fien Morren, Franka Foré, Loredana Cremery, Marnik de Bont, Maryline Thiry, Paulien Herck, Nick Beerens, Priscilla Keuppens, Samuel-Joe Munanga

De Vlaamse Jeugd Raad, in vergadering op 2 februari 2022, onder voorzitterschap van Franka Foré, en met bovenvermelde aanwezigen, adviseert unaniem het volgende:

1. Laat naast het bovenlokale belang ook ruimte voor mogelijkheden tot ondersteuning en investering in het lokale niveau via dit besluit. Het ene hoeft het andere niet uit te sluiten. 3
2. Herbekijk de uitsluiting van aanvragen van jeugdverblijven die een erkenning hebben (of in het erkenningsproces zitten) bij Toerisme Vlaanderen voor subsidies lager dan €150.000. 4
3. Voorkom dat organisaties die niet beschikken over een aantoonbaar genotsrecht van minimum 20 jaar uit de boot vallen. 6
4. Schrap of verlaag het minimumbedrag voor investeringssubsidies. 6
5. Verruim het toepassingsgebied van de subsidie door alle relevante soorten rechtspersonen toe te laten als kandidaat-aanvragers. Zo kunnen alle jeugdverblijven en jeugdorganisaties voor wie deze subsidie relevant is er aanspraak op maken. 7
6. Sluit jeugdinfrastructuur met een horecavoorziening niet uit. 7
7. Maak het indienen van dossiers laagdrempelig door in te zetten op advies, coaching en begeleiding van het departement CJM. 8
8. De drie voorgestelde prioriteiten (duurzaamheid, veiligheid en toegankelijkheid) sluiten aan bij de noden van de sector. Herbekijk daarnaast het opnemen van de andere prioriteiten uit het onderzoeksrapport, zoals het delen van infrastructuur. 8

9. Zorg voor meer kwaliteitsvolle buitenruimte bij jeugdwerkinfrastructuur. 9
10. De mogelijkheden van een nieuw besluit hangen samen met de beschikbare middelen. Als er meer middelen beschikbaar worden, verwachten we ook meer ambitie. 10
11. Kort de termijn tussen indiening en beslissing in naar drie maanden zoals bij het Agentschap voor Onroerend Erfgoed en hou daarbij ook rekening met indexerings. 10
12. Ondersteun goed onderbouwde dossiers. Maak een uitzondering op de regel rond reeds gemaakte kosten en laat toe dat kosten voor audits en doorlichtingen met terugwerkende kracht worden opgenomen in de subsidiedossiers of voorzie een middelenstroom op korte termijn. 11
13. Hou de jeugdwerksector mee op de hoogte van de geplande monitoring. 11
14. Vraag een nulmeting van het energieverbruik en het invullen van de CO2-calculator enkel op bij een subsidieaanvraag i.f.v. de specifieke prioriteit duurzaamheid. 12

Situering

Binnen het jeugdwerk is de nood aan investeringen in de infrastructuur hoog. Een eigen plek/stek, al dan niet gedeeld in tijd en/of ruimte met andere organisaties is voor heel wat organisaties een verre droom of toekomstverhaal. Toch is dit een belangrijk aspect binnen de sociale functie van jeugdorganisaties: ontmoeten. De druk op ruimte is heel groot om verscheidene redenen. Veel infrastructuur is verouderd, vraagt om vernieuwing of aanpassingswerken waar men niet altijd de middelen toe heeft, de druk bij kerkfabrieken en bisdommen stijgt, de diversiteit in het jeugdwerk vraagt om een grotere diversiteit naar ruimte en plek. Niet wat capaciteit betreft, maar ook wat inrichting, opdeling, aanpasbaarheid, tijdelijkheid, budgetten en meer betreft. Jeugdorganisaties die aanpassingswerken of grote investeringen willen doen, botsen daarbij op regelgeving en normering. Die leiden er soms toe dat bouwen of verbouwen uitdraait op heel grote en financieel onhaalbare projecten.

De coronacrisis heeft de druk op die ruimte nog vergroot. Enerzijds omdat kinderen, jongeren en hun organisaties nog vaker op zoek moeten naar de juiste plek en anderzijds omdat de plekken die er zijn niet altijd de meest (virus)veilige plekken bleken. De nood aan grote ruimtes, aan ruimtes waar men goed kan ventileren, waar je flexibel kan omgaan met verdeling van lokalen naargelang grootte van groepen, het delen van infrastructuur in tijd en/in ruimte etc. werd hoger. Daarnaast werd het al dan niet beschikken van een eigen buitenruimte in de directe omgeving van het jeugdwerklokaal nu nog meer ervaren als een enorme meerwaarde of net een enorm gemis.

En ook onze sector lijdt onder de toenemende energieprijzen. Investeringen in energie-efficiëntie en duurzaamheid zijn cruciaal in tijden waar de energieprijzen blijven stijgen om deze in de toekomst lager te kunnen houden en onze jeugdwerksteen bij te dragen aan ons klimaat. Maar de investering moet in eerste instantie mogelijk zijn en daar knelt vaak het schoentje. Veel van onze verenigingen hangen af van activiteiten en evenementen om hun financieel deel voor gebouwen en terreinen op te halen. Die konden de afgelopen twee jaar door de coronacrisis zeer beperkt of amper doorgaan. De inkomsten blijken dan ook schaars.

Formaat, de Vlaamse federatie van jeugdhuisen en ondersteuner van open jeugdwerk, bracht heel wat bevindingen samen in zijn [visietraject](#)¹ "Waar waren we gebleven? Open jeugdwerk na corona". Ook daaruit bleek het belang van geschikte infrastructuur voor het organiseren. Daarbij wijst Formaat ook op het missen van de 'financiële buffer' na corona en de nood aan lokale ondersteuning en laagdrempelige Vlaamse ondersteuningsmechanismen.

¹ "Waar waren we gebleven? 6 prioriteiten voor open jeugdwerk na corona", Formaat; 21 oktober 2021 (<https://waarwarenwegebleven.mystrikingly.com/infrastructuur>).

Laat ons daarom ook met dit BVR tegemoetkomen aan de noden die er zijn binnen de sector en rekening houden met de maatschappelijke tendensen die de noden nog versterken.

Wij zijn alvast heel tevreden met het gelopen traject waarbij heel wat partners mee rond de tafel konden zitten om inzicht te geven in de huidige noden, de drempels waarop men vandaag de dag botst bij het indienen van een aanvraag voor investeringssubsidie,... Uit dit traject kwamen tal van aanbevelingen naar voor op het niveau van een sterk beleidskader, het ambitieniveau, de inhoudelijke keuzes die kunnen gemaakt worden en de manier waarop tegemoet kan worden gekomen aan een optimalisatie van het reglement.

Aan sommige van deze zaken werd ook effectief gevolg gegeven en we zijn dan ook blij te zien dat volgende stappen vooruit worden gezet:

- De keuze om de administratieve last voor kleine en grotere investeringen uit elkaar te trekken;
- Het feit dat de specifieke voorwaarde van “een verbruik van 100 000 kWh” wordt geschrapt i.f.v. een aanvraag voor het energiezuiniger maken van infrastructuur. Dat zorgt er ook voor dat iedereen die in aanmerking komt kan indienen zonder dat daarvoor combinatiedossiers moeten worden opgemaakt. Die bleken in het verleden in de praktijk immers niet vaak een meerwaarde;
- De opmaak van een sterk kader waarin ontvankelijkheidsvoorwaarden, specifieke en algemene subsidievoorwaarden, algemene en specifieke inhoudelijke beoordelingscriteria en subsidievereisten elkaar mooi aanvullen. Op die manier wordt het kaf van het koren gescheiden zonder bijkomende drempels op te werpen die in de realiteit geen meerwaarde bieden;
- De drie gekozen prioriteiten zijn alle drie toepasbaar op jeuginfrastructuur. Dit is een stap vooruit voor onze sector t.a.v. het BVR van 2017 – 2021 waar een van de drie prioriteiten niet van toepassing was op jeuginfrastructuur.

Anderzijds merken we helaas ook op dat een aantal aanbevelingen niet werden weerhouden en dat daar toch her en der nog marge voor verbetering van het huidige besluit zit. Daarbij zijn er twee zaken waar we hier extra de aandacht willen op vestigen alvorens dieper te duiken in het volledige besluit. Enerzijds gaat het over de vaak gevraagde afstemming tussen dit besluit en de wijzigingen in het decreet bij Toerisme Vlaanderen waarvan we bij de keuzes gemaakt in dit besluit merken dat dit toch opnieuw moet bekeken worden. Ook het duidelijke signaal dat het belang van nieuwe vormen van ruimte- en infrastructuurgebruik (gedeeld gebruik, tijdelijk gebruik) geen aandacht krijgt, vinden we een jammere zaak.

Dit en de andere kansen die wij nog zien vindt u hieronder in de verschillende adviespunten. We bouwen het advies op basis van drie categorieën op:

- Wie kan aanvragen?
- Het inhoudelijke verhaal: aanvraag en prioriteiten
- Het proces: van aanvraag over beslissing tot uitbetaling

Wie kan aanvragen?

Laat naast het bovenlokale belang ook ruimte voor mogelijkheden tot ondersteuning en investering in het lokale niveau via dit besluit. Het ene hoeft het andere niet uit te sluiten.

Het bovenlokale belang blijft centraal staan in dit ontwerp van besluit. We begrijpen de keuze van de Vlaamse regering om deze subsidies te focussen op organisaties met een bovenlokale werking en grotere impact. We zijn daarom ook blij dat ‘impact’ wordt toegevoegd aan de beoordelingscriteria. We blijven daarbij wel opmerken dat de mate waarin men lokaal, interlokaal of bovenlokaal actief is, niet per se aangeeft dat de impact ook lineair toeneemt. Genuanceerd omgaan met deze “impactcriteria” is dus zeker op zijn plaats.

We verwijzen hierbij ook graag naar het rapport van IDEA Consult² waarin ook wordt aangehaald dat de noden op lokaal niveau vooral bij jeugdinfrastuctuur maar ook bij cultuurinfrastructuur hoog zijn en dat hier nog heel veel te winnen valt. Ze benoemen ook expliciet het moeilijke evenwicht tussen de verschillende beleidsniveaus op vlak van verantwoordelijkheid en communicatielijnen en de duidelijke vraag naar een regierol vanuit de Vlaamse overheid. IDEA Consult verwijst hiervoor ook naar de vergelijkingen die werden gemaakt o.a. met sport en geeft aan dat er kan onderzocht worden hoe er toch op een manier kan ingespeeld worden op de noden op het lokale niveau. Wij zien de volgende mogelijkheden:

- In het relanceplan werd complementair met Vlaams beleid ook de keuze voor meer lokale trajecten gemaakt. Verduurzaam deze mogelijkheden door hier ook structureel ruimte voor te maken in dit ontwerpbesluit.
- Als financiële ondersteuning van het lokale niveau niet mogelijk of wenselijk is, zet dan in op expertisedeling, coaching... hier liggen kansen in de samenwerking met bv. Pulse.
- Voorzie andere ondersteuningsmechanismen. Er liggen volgens ons grote kansen in het opzetten van projecten door bv het lokale niveau zoals bv. een (inter/boven)lokaal project tot samenaankoop voor *relighting* (i.k.v. duurzaamheid), voor CO2 meters of ventilatiesystemen (i.k.v. ventilatie en veiligheid). Op die manier kunnen ook organisaties die niet per se op het bovenlokale niveau werken, maar wel grote impact hebben op lokaal niveau, ook via *quick wins* belangrijke investeringen doen.
- Investeer in 'trendsetters', ook op lokaal niveau. Het lijkt ons een krachtig signaal om vanuit de Vlaamse overheid en vanuit het belang van impact ook trendsetters mee te nemen, lokale projecten te ondersteunen en zo lokale besturen te stimuleren en te investeren in de verbetering van cultuur- en jeugdinfrastuctuur.... Laat bv. ruimte in het ontwerpbesluit voor een aantal (inter)lokale projecten die vernieuwend zijn en een voorbeeld kunnen zijn voor anderen.

Het zou een sterk signaal kunnen zijn als lokale overheden en de Vlaamse overheid via keuzes in deze subsidiestroom samen werken aan meer en betere jeugdinfrastuctuur op alle niveaus: Vlaams, regionaal, bovenlokaal en lokaal...

We willen hier ook nog de zinsprong maken naar het voorstel van IDEA Consult om in navolging van Sport Vlaanderen een soort online simulator te voorzien die organisaties kan helpen om te bepalen of ze wel/niet in aanmerking komen voor deze subsidie. Op die manier krijgen we opnieuw al een soort van voorafgaande filter en vermijden we aanvragen die eigenlijk niet in aanmerking komen of kunnen organisaties beter in de juiste richting worden gestuurd binnen dit ontwerpbesluit.

Herbekijk de uitsluiting van aanvragen van jeugdverblijven die een erkenning hebben (of in het erkenningsproces zitten) bij Toerisme Vlaanderen voor subsidies lager dan €150.000.

Art 7 11° Voor wat betreft projecten met een gevraagd subsidiebedrag lager dan €150.000: het project betreft geen jeugdverblijf met erkenning bij Toerisme Vlaanderen of een jeugdverblijf in aanloop naar erkenning bij Toerisme Vlaanderen

Met dit ontwerpbesluit lijken de jeugdverblijven uitgesloten te worden van investeringssubsidies voor de sectorprioriteiten duurzaamheid, veiligheid en toegankelijkheid wanneer de subsidie(vraag) lager zou liggen dan €150.000. Als we dit even omrekenen, zou dit willen zeggen dat we kijken naar investeringen van in totaal minimaal €250.000 (60% subsidie van minimaal €150.000 betekent ook 40% eigen inbreng van €100.000). De reden is dat ze hiervoor worden doorverwezen naar de infrastructuursubsidies bij Toerisme Vlaanderen.

² Investeringsubsidies voor bovenlokale cultuur- en jeugdinfrastuctuur: toekomstgerichte evaluatie van het besluit van de Vlaamse Regering (2017 – 2021); eindrapport 15 december 2020; Idea Consult. Verwijzingen op p. 19,

Toerisme Vlaanderen heeft begin januari [de jaarlijkse subsidieoproep³](#) verspreid voor de jeugdverblijven. Daarin lezen we het volgende:

*Voor volgende types van werken kan je **geen** subsidie aanvragen:*

- *Investerings in toegankelijkheid (toegankelijkheidsdoorlichting en toegankelijkheidswerken). Jeugdverblijven met rechtspersoonlijkheid **kunnen hiervoor terecht bij de investeringssubsidies van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.***
- *Investerings in het energiezuiniger maken (energieaudit, isolatie van vloeren, daken, buitenmuren, zonneboiler, centrale verwarming, mazoutinstallatie vervangen door gasinstallatie, warmtepomp, isolerend glas, ...). Ook hiervoor **kunnen jeugdverblijven met rechtspersoonlijkheid terecht bij de investeringssubsidies van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.***

Voor investeringen rond duurzaamheid en toegankelijkheid verwijst Toerisme Vlaanderen naar het departement CJM en wordt er nergens gesproken over een minimumbedrag (dat nu dus wel aan bod komt in het ontwerpbesluit). Kortom: de ene verwijst naar de andere en omgekeerd. Dat is vreemd en ontgoochelend, nadat de twee betrokken administraties en ministers een jaar lang hebben gezocht naar afstemming tussen de beide subsidiemechanismen. Bovendien heeft Toerisme Vlaanderen voor de jeugdverblijven ook geen middelen uit het Vlaams Klimaatfonds gereserveerd, omdat de afspraak was dat het departement CJM dit zou opnemen.

Jeugdverblijven blijken alvast in 2022 uit de boot te vallen voor de prioriteiten duurzaamheid en toegankelijkheid, tenzij het over werken gaat van minstens €250.000 (met €150.000 euro als subsidie (60%)). De meeste aanvragen uit het verleden bleven onder dit hoge bedrag. Dat is ook logisch, zelfs voor nieuwbouwprojecten, want het gaat niet over de totaalcost van een bouwproject, maar enkel over de investeringen in duurzaamheid en toegankelijkheid die er worden uitgelicht. In 2020 en 2021 waren er telkens nul jeugdverblijven die deze drempel haalden, tussen 2017 en 2019 haalden in totaal slechts 4 jeugdverblijven deze drempel.

Nochtans is integrale toegankelijkheid een subsidievoorwaarde bij Toerisme Vlaanderen voor de werken die zij wel subsidiëren, maar voor de bijkomende kost die deze toegankelijkheidswerken meebrengen, kan men dus nergens terecht tenzij het over hele grote investeringen van meer dan €250.000 gaat.

We roepen de beide administraties en ministers op om hun huiswerk opnieuw te maken en te zorgen voor een correcte afstemming tussen de twee subsidiemechanismen om te vermijden dat deze prioriteiten een maat voor niks worden.

Er zijn een aantal mogelijkheden:

- Jeugdverblijven worden niet uitgesloten van subsidies onder de €150.000 door 11° in artikel 7. van het ontwerp van het BVR te schrappen. Toerisme Vlaanderen hoeft in dit geval niets te veranderen aan de subsidieoproep en blijft doorverwijzen naar het departement CJM.
- Jeugdverblijven kunnen voor investeringen waarvan het subsidiebedrag onder de €150.000 valt wel aankloppen bij Toerisme Vlaanderen. Toerisme Vlaanderen past zijn subsidieoproep aan en subsidieert in 2022 en de komende jaren (alvast t.e.m. 2026) duurzaamheid en toegankelijkheid als prioriteit om jeugdverblijven op die manier dezelfde kansen te geven.

Indien gekozen wordt voor de optie waarbij voor subsidies onder de €150.000 moet worden aangeklopt bij Toerisme Vlaanderen, dan is hiervoor een rechtzetting nodig in 2022 zodat jeugdverblijven niet uit de boot vallen en is een verankering in de toekomst ook belangrijk. Welke keuze ook gemaakt wordt, blijft het belangrijk dat de oefening opnieuw wordt gemaakt op korte en lange termijn.

---

³ Subsidieoproep infrastructuur bij Toerisme Vlaanderen in 2022: https://www.toerismevlaanderen.be/toerismevoorallen-verblijven-subsidieoproep?utm_source=flexmail&utm_medium=email&utm_campaign=toerismevoorallensubsidie2022oproep&utm_content=headerhouthakdagpng

Voorkom dat organisaties die niet beschikken over een aantoonbaar genotsrecht van minimum 20 jaar uit de boot vallen.

Art. 7, §1, 4° De organisatie(s) waarvan de culturele- of jeugdwerking gevestigd is in de infrastructuur waar de werken plaatsvinden, moet over een aantoonbaar genotsrecht voor de infrastructuur beschikken, dat niet kan eindigen binnen de termijn van 20 jaar na de toekenning van de investeringssubsidie;

Jeugdwerkorganisaties, jeugthuizen en andere open jeugdwerkinitiatieven in het bijzonder zijn zelf zelden eigenaar van infrastructuur. Vaak maken ze gebruik van de infrastructuur die door een subsidiërende lokale overheid, een kerkfabriek, een private partner... ter beschikking wordt gesteld. Veelal wordt het gebruik van infrastructuur binnen een convenant, gebruiksovereenkomst of zelfs subsidiereglement vastgelegd en die lopen in vele gevallen vroeger af dan de gevraagde termijn van 20 jaar.

Dit bezorgt subsidieaanvragers een hoop bijkomende administratie en als de eigenaar de erfpacht- of huurovereenkomst niet wil openbreken (zonder een prijsstijging door te voeren), staat men zelfs machteloos. In het rapport van IDEA Consult wordt aangegeven dat het belangrijk is de mogelijkheid te onderzoeken om de subsidie deels of geheel open te stellen voor organisaties met een kortere beschikkingsmacht. Uit hetzelfde rapport komt tijdelijkheid en gebruik van leegstaande gebouwen naar voor als een belangrijke ruimtenood. Door flexibeler om te gaan met het lange genotsrecht kan de Vlaamse overheid hier ook op inspelen. Op die manier kan de overheid ervoor kiezen om ook deze nieuwe vormen te ondersteunen en hun meerwaarde voor de sector te erkennen.

Indien men toch wil vasthouden aan de termijn van 20 jaar, stellen we voor om de aanvrager een verklaring op eer te laten invullen dat de infrastructuur nog minstens 20 jaar ten dienste zal staan van de jeugd en dat bij een vervroegde stopzetting pro rata subsidies worden teruggevorderd.

Schrap of verlaag het minimumbedrag voor investeringssubsidies.

In het vorige besluit was er geen minimum subsidiebedrag bepaald en ook in het ontwerp vragen wij om dit opnieuw te schrappen of te verlagen.

We begrijpen dat het uitbetalen van hele kleine bedragen niet wenselijk is in dit verhaal. Daarom willen we erop wijzen dat de voorgestelde ontvankelijkheidsvoorwaarden, de algemene en specifieke subsidievoorwaarden, de algemene en specifieke inhoudelijke beoordelingscriteria en de subsidievereisten maken dat aanvragers eerder geneigd zullen zijn om enkel een subsidieaanvraag op te starten indien het bedrag hoog genoeg is (en ze er voldoende uit halen). Maar het zou kunnen dat organisaties in de praktijk enkel nood hebben aan een investeringssubsidie van €10.000. Ook hier mogen we niet vergeten dat het bij deze subsidie ook gaat over een investering van €16.667 euro (60% subsidie van €10.000 en 40% eigen inbreng van €6.667). Een investering die een grote impact kan hebben op duurzaamheid, veiligheid of integrale toegankelijkheid hoeft niet altijd financieel groot uit te vallen. In de jaren 2017, 2018 en 2019 ging dit respectievelijk over 5, 4 en 5 aanvragen die nu dus uit de boot vallen.

Hou een minimumsubsidie hoog genoeg i.f.v. het investeren met impact, maar zorg er ook voor dat kleinere investeringen met veel impact zoals plaatsen van een brandcentrale, zonnepanelen, verwarmingsketels... ook in aanmerking komen. Wij stellen voor een minimumsubsidie te bepalen tussen €3.000 (min) - €6.000 (max); dat komt qua investering neer op een bedrag van €5.000 (min) – €10.000 (max).

Een te hoog bedrag als instapvereiste kan als pervers gevolg hebben dat offertes kunstmatig worden opgedreven om aan het minimumbedrag te komen. In het onderzoeksrapport wordt trouwens gepleit om geen minimumbedragen te hanteren. Ons voorstel is om het minimumbedrag te verlagen of te schrappen en te vertrouwen op de werking van de verschillende voorwaarden en criteria die werden opgenomen om automatisch de hele kleine investeringen eruit te filteren.

Verruim het toepassingsgebied van de subsidie door alle relevante soorten rechtspersonen toe te laten als kandidaat-aanvragers. Zo kunnen alle jeugdverblijven en jeugdorganisaties voor wie deze subsidie relevant is er aanspraak op maken.

Momenteel vormt het ontwerpbesluit (vooral) voor jeugdverblijven een verdere inperking van het toepassingsgebied. Vandaag zijn er (in beperkte mate) rechtspersonen zoals vennootschappen die ook kunnen gebruik maken van de sectorale prioriteiten. Omdat de subsidieaanvrager moet aantonen dat de infrastructuur nog 20 jaar ingezet wordt voor jeugdbeleid, is er de zekerheid dat de subsidies tegemoet komen aan jeugd. Uiteindelijk is dat het belangrijkste, ongeacht de rechtsvorm. Bij jeugdwerkorganisaties zijn er echter nog wel enkele feitelijke verenigingen die op deze manier ook niet in aanmerking komen.

Onze voorstellen:

- Een feitelijke vereniging moet op vertoning van een verklaring op eer en een bijkomend bewijs van diens bestaan via de lokale overheid ook kunnen indienen voor een subsidie.
- De verbreding van meerdere rechtsvormen binnen jeugd en cultuur zou een enorme drempel verlagen en meer mogelijkheden geven voor alle vormen van vereniging. Door op andere voorwaarden en criteria in te zetten met focus op het gebruik i.f.v. jeugd of cultuur, vermijden we dat ook commerciële partners kunnen aankloppen.

Een manier om hier voor een aantal jeugdwerkorganisaties aan tegemoet te komen, vinden we terug in de [Investeringsubsidies voor kwaliteitsvolle basisvoorzieningen en inrichting van jeugdinfrastructuur⁴](#) i.k.v. het relanceplan Vlaamse Veerkracht. De indieningsvoorwaarden door deze tijdelijke subsidiemaatregel laten lokale overheden toe om in te dienen in partnerschap met de jeugdorganisaties die gebruik maken van de infrastructuur: “lokale besturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel kunnen projecten indienen, als zij een partnerschap aangaan met een jeugdorganisatie.”

We vragen om deze manier van werken ook mogelijk te maken binnen het ontwerpbesluit. Het toelaten van lokale besturen om in partnerschap in te dienen ook wanneer zij niet per se de eigenaar zijn, zorgt ervoor dat die uitzonderingen in het jeugdwerk ook kunnen genieten van deze subsidielij. Bovendien is er door de indiening van een lokaal bestuur ook zekerheid dat de middelen effectief gebruikt worden ten voordele van jeugdorganisaties.

Sluit jeugdinfrastructuur met een horecavoorziening niet uit.

In artikel 5 van het ontwerpbesluit worden nu expliciet werken, investeringen en kosten voor horecavoorzieningen uitgesloten van subsidiëring. Schrap of verduidelijk deze uitzondering. Binnen jeugdverblijven en jeugdhuizen is een keuken of een bar (die als horeca kunnen worden gezien) vaak een belangrijk onderdeel van de werking.

Het departement CJM verduidelijkte ondertussen dat volgens de geest van het ontwerpbesluit het volgende wordt bedoeld: een horecavoorziening wordt commercieel uitgebaat, meestal door een concessionaris of via een andere overeenkomst tussen de eigenaar van de infrastructuur en de uitbater. In geval van bar- en keukeninrichting voor ontmoetingsplekken die louter door de eigen werking worden uitgebaat, kunnen deze ruimtes wél in aanmerking komen in de eerste plaats aan jeugdhuizen, maar dus ook de keukens van jeugdverblijfcentra in zoverre het niet om commerciële cafetaria's gaat.

Expliciteer deze belangrijke nuance in het voorliggende ontwerpbesluit om te vermijden dat er twijfel is bij indiening en men zo eventuele kansen op subsidiëring misloopt.

⁴ Investeringsubsidies voor kwaliteitsvolle basisvoorzieningen en inrichting van jeugdinfrastructuur – <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur-en-jeugdinfrastructuur/investeringsubsidies-voor-kwaliteitsvolle-basisvoorzieningen-en-inrichting-van-jeugdinfrastructuur>

Maak het indienen van dossiers laagdrempelig door in te zetten op advies, coaching en begeleiding van het departement CJM.

We zijn tevreden met de keuze om 'kleinere projecten' minder administratieve lasten op te leggen. Maar het indienen van deze dossiers is voor veel indieners (groot of klein), zowel voor professionals als voor vrijwilligers, nog steeds geen eenvoudige opdracht. In het onderzoeksrapport pleit IDEA Consult ervoor dat het departement CJM een meer coachende rol opneemt. Vooral met betrekking tot het aanbesteden en gunnen van de opdrachten zou dit voor veel indieners een heel welkome steun zijn. We verwijzen hiervoor ook graag terug naar het advies van de Vlaamse Jeugd Raad van 3 mei 2017⁵ waarin we dezelfde vraag stelden. Het feit dat we die vraag opnieuw herhalen wijst ook op de nood die hieromtrent in de sector nog steeds aanwezig is.

Indieners vinden moeilijk hun weg in de complexe wetgeving op de overheidsopdrachten waar de Vlaamse overheid net expert in is. Het departement CJM kan hier veel meer in betekenen door op maat advies, coaching en begeleiding te voorzien. Meer coaching en ondersteuners leidt tot sterkere dossiers. De investering die men hier dus vooraf in steekt, biedt op die manier ook de kans dat de beoordeling en de beslissing eenvoudiger wordt.

Het inhoudelijke verhaal: aanvraag en prioriteiten

De drie voorgestelde prioriteiten (duurzaamheid, veiligheid en toegankelijkheid) sluiten aan bij de noden van de sector. Herbekijk daarnaast het opnemen van de andere prioriteiten uit het onderzoeksrapport, zoals het delen van infrastructuur.

We pleiten ervoor het delen van infrastructuur op te nemen in de prioriteiten.

Kernkwaliteit Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

De Vlaamse overheid legde eerst en vooral het gedeeld en meervoudig ruimtegebruik vast als één van de tien kernkwaliteiten van de kwaliteitsvolle leefomgeving zoals beschreven in het nieuwe Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)⁶. Het verhogen van het ruimtelijk rendement is noodzakelijk om het dagelijks bijkomend ruimtebeslag te doen dalen om de levenskwaliteit in Vlaanderen te blijven garanderen. Deze kernkwaliteit wil hiertoe bijdragen door in te zetten op gedeeld en meervoudig gebruik en zo meer activiteiten op eenzelfde oppervlakte te organiseren. Gedeeld gebruik draagt bij aan de bouwshift en het behoud van of net de creatie van meer open ruimte in Vlaanderen. Om die reden vinden we dat alle Vlaamse infrastructuursubsidies een duidelijk signaal moeten geven en moet gedeeld gebruik hier eveneens weerhouden worden als een prioriteit.

Nood aan extra kwaliteitsvolle jeugdruimte

Er is anderzijds een breed gedragen vraag om vanuit cultuur en jeugd via de infrastructuur meer in te zetten op een maatschappelijke nood aan ontmoetingsplekken en *third spaces*. Het delen van infrastructuur vraagt extra inspanningen en ook investeringen.

Van 2014 tot 2017 zette De Ambrassade daarom in op het [project "Ruimte delen is ruimte creëren"](#). De doelstelling van dit project was om te bewerkstelligen dat voor eind 2017 ruimte delen met kinderen, jongeren en hun organisaties een evidentie en een realiteit is, zowel bij de overheid als bij eigenaars van private ruimte, bij ontwerpers van ruimte, en bij kinderen, jongeren en hun organisaties zelf. Van 2018 t.e.m. 2021 onderzocht De Ambrassade op welke manier

⁵ Advies 1704 – Investeringsubsidies voor culturele infrastructuur met bovenlokaal belang, <https://vlaamsejeugd Raad.be/nl/adviezen/investeringsubsidies-voor-culturele-infrastructuur-met-bovenlokaal-belang>.

⁶ Aan de slag met de 10 kernkwaliteiten van de leefomgeving, Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, <https://omgeving.vlaanderen.be/aan-de-slag-met-de-10-kernkwaliteiten>.

schoolspeelplaatsen kunnen gedeeld worden met het jeugdwerk en de buurt, naar aanleiding van de Vlaamse projectoproep '[Bewegingsvriendelijke en gedeelde speelplaatsen](#)'.

Uit beide projecten en de bijhorende onderzoeken halen we enkele prangende vaststellingen:

- “Gezien de toenemende druk op de ruimte in Vlaanderen zal er meer nood zijn aan plekwerkers, zowel binnen de sector van de sociale ruimteaanbieders als binnen de overheid. De sector van sociale ruimteaanbieders in Vlaanderen staat echter nog in zijn kinderschoenen. Het gaat om een beperkt aantal jonge en zeer kleine organisaties of initiatieven, met een vaak sterke (of exclusieve) inbreng van vrijwillig engagement. Slechts een minderheid is gelijktijdig actief op meer dan één gedeelde site. Ondersteuning door de overheid is grotendeels beperkt tot tijdelijke projectsubsidies, waardoor het niet evident is een duurzame werking uit te bouwen.

[...] Door het sectoroverschrijdende karakter past gedeeld ruimtegebruik vaak niet binnen een strak subsidiekader. Een gedeelde loods is bijvoorbeeld noch jeugdlokaal, noch cultuurhuis, noch sporthal en toch al die zaken tegelijkertijd. Dat maakt het niet evident om infrastructuursubsidies aan te vragen. Meestal bevatten subsidielijnen bovendien voorwaarden die stipuleren dat het gebouw in hoofdzaak gebruikt moet worden voor het doel waarvoor het gesubsidieerd wordt en wordt gedeeld ruimtegebruik van het gebouw vaak ontraden.”⁷

- “Waardeer het belang en het werk van beheer: eigenaars denken vooruit en staan bij de ontwikkeling van het idee om hun gebouw te delen niet alleen stil bij de verbouwingskosten maar ook bij de kosten die het beheer (sleutels, toezicht, groenonderhoud ...) met zich meebrengen. Voorzie daarom naast infrastructuursubsidies, informatie en projectondersteuning voor het beheersmatige aspect (bijv. een beheerder die het multifunctionele gebruik coördineert). Zo counter je één van de grootste zorgen voor wie met gedeeld gebruik wil starten.”⁸

De toevoeging van gedeeld ruimtegebruik als prioriteit kan enerzijds een stimulans zijn voor kleinere organisaties, zelforganisaties en nieuwe organisaties om samen naar gedeelde infrastructuur te zoeken en deze te verbeteren of te optimaliseren. De subsidie kan zo deze kleine spelers extra versterken. Anderzijds daagt het de grotere instellingen, cultuurhuizen, residenties en organisaties uit om na te denken over het potentieel van de ruimte die men in bezit heeft en op welke manier men die nog beter ten dienste kan stellen van organisaties uit de buurt of het eigen netwerk.

De prioriteit ‘gedeeld ruimtegebruik’ zorgt zo voor een nog grotere *return on investment* van de publieke middelen.

Zorg voor meer kwaliteitsvolle buitenruimte bij jeugdwerkinfrastructuur.

De coronacrisis bewijst dat buitenruimte aan belang wint t.o.v. binnenruimte. De buitenruimte die aansluit op jeugdwerkinfrastructuur vraagt een evenwaardige behandeling in de toekomst. Neem daarom kwaliteitsvolle buitenruimte mee in de visievorming en het subsidiebeleid rond jeugdwerkinfrastructuur. Neem daarnaast deze afweging ook mee in het nieuwe decreet Jeugdverblijven, zodat dit zorgt voor meer kwaliteitsvolle buitenruimte bij jeugdwerkinfrastructuur en jeugdverblijven.

Besteed ook bijzondere aandacht aan participatie en luister naar de stem van kinderen en jongeren. Garandeer via het subsidiereglement dat kinderen en jongeren worden betrokken in het vormgeven van buitenruimte bij de buurtprojecten die worden gelanceerd door lokale overheden. Dat sluit ook aan bij de tweede prioriteit ‘Duurzame en leefbare buurten’ van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan. Ga voor een omvattend kwaliteitskader rond buitenruimte en stimuleer de heraanleg ervan met aandacht voor biodiversiteit, fysieke en psychische gezondheid, contact met de natuur, variatie in

⁷ Ruimte delen met kinderen en jongeren, De Ambrassade, 2017 (<https://ambrassade.be/nl/kennis/artikel/onderzoek-en-aanbevelingen-ruimte-delen>).

⁸ De Speelplaats met Toekomst, De Ambrassade, 2021 (<https://ambrassade.be/nl/kennis/artikel/inspiratiegids-de-speelplaats-met-toekomst-delen-van-speelplaatsen-met-het-jeugdwerk-en-de-buurt>).

spel en uitdaging, klimaatadaptatie (ontharding e.d.) en de sociale impact op de buurt (vb. openstellen naar de buurt en beheer door buurtbewoners).

Het wegwerken van de verkokering is hierbij ook cruciaal: werk samen met andere departementen en vergroot op die manier de slagkracht van subsidies (vb. koppeling aan de subsidies voor ontharding van het departement Omgeving).

De mogelijkheden van een nieuw besluit hangen samen met de beschikbare middelen. Als er meer middelen beschikbaar worden, verwachten we ook meer ambitie.

IDEA Consult nam in haar rapport op pagina 34 een heel goed schema op van hoe keuzes kunnen worden gemaakt in de opmaak van een nieuw besluit. Een belangrijke boodschap hierbij is dat de budgettaire context bepalend is voor het ambitieniveau. Als we kijken naar de verschillende mogelijke scenario's op pagina 38, is het gestelde ambitieniveau laag. We betreuren dit sterk. Bekijk daarom de keuzes in functie van de geplande budgetten en wees hierover transparant.

Het proces: van aanvraag over beslissing tot uitbetaling

Kort de termijn tussen indiening en beslissing in naar drie maanden zoals bij het Agentschap voor Onroerend Erfgoed en hou daarbij ook rekening met indexering.

In het ontwerpbesluit zit net als in het voorgaande besluit zes maanden tussen indiendatum (1 april) en bekendmaking (1 oktober). Er kan pas na de bekendmaking van de subsidie worden gestart met de aanbesteding. Bovendien wordt de bekendmakingsdatum niet altijd gehaald. Zo werden in 2021 de subsidies pas toegekend op 8 december. Er gaat zo heel wat tijd verloren.

Die lange doorlooptijd is vervelend om verschillende redenen:

- Bouw- en materiaalkosten stijgen tussen moment van aanvraag i.f.v. de raming voor het dossier en toekenning;
- Werken mogen pas beginnen na toekenning maar bij de toekenning van de werken heb je de aannemers ook niet onmiddellijk ter beschikking;
- De wintermaanden zijn voor bepaalde bouwwerken niet het ideale moment om ze opgestart te krijgen (vrieskou, bouwverlof...). Tegelijk zijn die maanden voor jeugdverblijven vaak de periode waarin het kalm is en de werken het best uitgevoerd kunnen worden, maar doordat men op dat moment pas kan starten met de toekenning schuift alles ook weer op;
- Jeugdverblijfcentra (maar bijvoorbeeld ook culturele centra) dienen grote verbouwingen tijdig in te plannen, omdat ze dan ook tijdelijk hun werking moeten stilleggen. De werken even enkele maanden opschuiven in de tijd, en dus ook de werking langer pauzeren, is daarom geen optie en/of jaagt de kosten spectaculair de hoogte in.

In 2022 zal het departement CJM de dossiers op tweeënhalve maand beoordelen. Dat is nodig o.w.v. de timing van beslissing en lancering van het nieuwe besluit, en wordt mogelijk geacht. In het onderzoeksrapport van IDEA Consult (p. 53) wordt gepleit voor een termijn van drie maanden, zoals bij het Agentschap voor Onroerend Erfgoed. We vragen daarom vanaf 2023 te streven naar een structurele termijn van drie maanden.

Naast het inperken van de termijn wijzen we ook graag op het belang van het incalculeren van indexering. De termijn tussen indienen en beslissing is één zaak, prijzen voor materiaal en werken kunnen (zeker vandaag) heel snel stijgen. Ramingen opgemaakt op basis van offertes opgevraagd bij indiening van een subsidieaanvraag kunnen er enkele maanden later al helemaal anders uitzien op het moment dat de werken kunnen aanvatten. Bekijk daarom de indexering en/of flexibiliteit in de ter beschikking gestelde subsidiëring i.f.v. de termijn voor uitvoering van de werking (zes jaar

tussen beslissing en indienen laatste bewijsstukken voor uitbetaling). We zijn blij met de lange termijn voor de uitvoering van grotere werken maar mogen ook daar niet onderschatten dat prijzen kunnen wijzigen t.a.v. oorspronkelijke ramingen of offertes en vragen om hier ook rekening mee te houden.

Ondersteun goed onderbouwde dossiers. Maak een uitzondering op de regel rond reeds gemaakte kosten en laat toe dat kosten voor audits en doorlichtingen met terugwerkende kracht worden opgenomen in de subsidiedossiers of voorzie een middenstroom op korte termijn.

Een goede audit of doorlichting kan je dossier alleen maar sterker maken. Voor een aanvraag voor een subsidie i.h.k.v. toegankelijkheid is een doorlichting verplicht, voor een aanvraag voor een subsidie i.h.k.v. duurzaamheid niet. Een goede audit kan echter in beide gevallen een grote meerwaarde betekenen. Een audit wordt idealiter en doorgaans als allereerste stap ondernomen, nog voor een beslissing tot effectieve investering. Op dit moment laat het ontwerpbesluit niet toe dat kosten voor een dergelijke audit gemaakt in het kader van de subsidieaanvraag en vóór de toekenning kunnen worden opgenomen met terugwerkende kracht.

Dit leidt tot kafaïaanse praktijken: een subsidieaanvraag voor toegankelijkheid moet voorzien zijn van een toegankelijkheidstoelichting. Deze toelichting is een subsidieerbare kost maar niet met terugwerkende kracht. In realiteit wil dit zeggen dat men óf de toelichting zelf betaalt óf twee jaar doet over een aanvraag voor toegankelijkheid, waarbij men in het eerste jaar een aanvraag doet i.f.v. subsidies voor een doorlichting om die doorlichting in een tweede jaar te kunnen gebruiken i.f.v. een aanvraag voor investeringen in toegankelijkheid.

Hoewel voor duurzaamheid een audit geen voorwaarde is om in aanmerking te komen voor subsidiëring lijkt het ons ook hier sterk om daar als organisatie vooraf in te kunnen voorzien om dossiers sterker te maken, máár dan ook met de mogelijkheid dit met terugwerkende kracht gesubsidieerd te krijgen als onderdeel van de aanvraag. Op die manier worden organisaties gestimuleerd om vooraf een audit te doen die vervolgens gesubsidieerd kan worden als het dossier ontvankelijk is, vanuit het idee dat een audit ook leidt tot een betere en meer gerichte aanvraag tot subsidiëring van de 'juiste' investeringen qua duurzaamheid en/of energie-efficiëntie.

Hoewel we begrip hebben voor de standaardregel dat al gemaakte kosten niet kunnen worden opgenomen in de subsidie vinden we het wel belangrijk een uitzondering te maken voor kosten van audits, doorlichtingen etc. die ertoe leiden dat sterkere dossiers met de juiste focus worden ingediend. Dit kan voorzien worden door die kosten met terugwerkende kracht in te dienen, hetzij met een aparte subsidiestroom die op heel korte termijn kan worden aangevraagd voorafgaand aan de indiendatum van de investeringssubsidie.

Hou de jeugdwerksector mee op de hoogte van de geplande monitoring.

In artikel 9 van het ontwerpbesluit wordt aangegeven dat er via twee tools een jaarlijkse opvolging gebeurt gedurende tien jaar na de voltooiing van de werken van infrastructuurgegevens. Enerzijds via het invullen van een specifiek ontwikkelde monitoringstool, anderzijds via de CO2-calculator die het energieverbruik monitort. Beide tools worden via het departement CJM ter beschikking gesteld. Die gegevens zullen worden gebruikt in kader van de opbouw van een inventaris van cultuur- en jeugdinfrastructuur en voor de monitoring van het energieverbruik.

De monitoring vergt heel wat extra administratie voor indieners, maar de onderliggende redenering is waardevol en kan ook belangrijk zijn om bepaalde zaken in de toekomst naar voor te schuiven, anders te gaan beoordelen etc. Hou ook De Ambassade mee op de hoogte van de resultaten van de monitoring; zo kunnen ze vanuit hun rol ook de juiste noden oppikken en gepaste ondersteuning voorzien aan de sector.

Vraag een nulmeting van het energieverbruik en het invullen van de CO2-calculator enkel op bij een subsidieaanvraag i.f.v. de specifieke prioriteit duurzaamheid.

In art. 11, 12° van het ontwerpbesluit wordt opgenomen dat een nulmeting van het energieverbruik bij de aanvraag wordt gevoegd, dus ongeacht de sectorale prioriteit waarvoor men een aanvraag indient. Hetzelfde geldt voor art. 9, 1° waarbij het jaarlijks invullen van de CO2-calculator wordt meegenomen als een subsidievereiste voor elke soort aanvraag. Ook hier stellen we ons de vraag wat de meerwaarde is van het invullen van deze calculator als de subsidie niet werd gegeven i.f.v. duurzaamheid maar wel veiligheid en/of toegankelijkheid.

Als er geen onmiddellijke meerwaarde is verbonden aan de subsidievereiste voor aanvragen die niet horen tot de sectorale prioriteit duurzaamheid, vragen we om die vereiste te schrappen om zo administratieve planlast te vermijden.

Conclusie

Hoewel dit nieuwe ontwerpbesluit zeker en vast tegemoetkomt aan een aantal drempels en hiaten in het bestaande besluit, bestaat er nog grote marge om ambitieuzer te zijn qua subsidiëring en/of ondersteuning die bv. ook het lokale niveau, de tijdelijke gebruikers etc. meer mogelijkheden zou bieden. Die keuzes worden nu niet gemaakt. We stellen ons de vraag of dit het hoogst mogelijke ambitieniveau is in de huidige context en of bijkomende investeringen niet alleen absoluut nodig, maar ook mogelijk moeten zijn.